

Åkershus, Ambulansen 21/9 1960

Blant sårede kongolesiske soldater

En lege opererer med en ideologi

Av Bremer Hofmeyr

28-01-1964

En lege sto og snakket med en av de menn som kan redde Kongo. «Hør her», sa han, «det er en kreftsvulst både i Deres og min nasjons hjerte. Vi må få nasjonen på operasjonsbordet og helbrede den. Men hvis de som skal operere, er uenige eller misunnelige og alle ønsker å være nummer en, hvis de ikke vet, hva de vil eller om de har skitne hender, så vil pasienten dø».

Legen som sa dette, var William T. Close, fra Connecticut i USA. Ved det kjente Roosevelt Hospital i New York ble han beskrevet som en av de mest lovende kirurger de noen gang hadde utdannet. Han kom til Kongo for tre måneder siden etter innbydelse fra kongoleserne, ikke først og fremst som lege, men fordi han vet at om en kreftsvulst i en nasjons hjerte ikke blir helbredet, så har det liten verdi at innbyggernes legemer blir helbredet.

Da hæren i Kongo gjorde opprør og tilstandene var kaotiske, strømmet tusenvis av europeere over Kongo-elven til Brazzaville. Som følge av dette ble det stor mangel på leger. Da så de belgiske troppene kjempet seg vei inn til Leopoldville, besluttet Close seg til å dra bort til et stort kongolesisk sykehus og tilby sin hjelp der. Sykehuset, som hadde 1800 senger, lå i et fullstendig ubeskyttet område. Her fant han et eksempel på virkelig besluttsomhet. En belgisk lege arbeidet helt alene. Nonnene som var sykesøstre, gikk ubeskyttet til og fra klosteret mens overgrep på europeere forøvrig hørte til dagens orden. På tross av dette fant han den samme intense bitterhet mellom europeere og kongolesere her på sykehuset som hvor som helst utenfor. Det viste seg klinkende klart at god vilje og hardt arbeid uten en

ideologi bryter sammen under en krise.

Hans tilbud om hjelp ble mottatt med glede. Blandt de første pasientene han fikk å pleie, var sårede kongolesiske soldater. Og det finnes ikke noe bitrere menneske i denne verden enn en kongolesisk soldat såret av en belgisk kule. De opererte morgen, middag og aften.

De bitre følelsene mellom kongolesere og belgierne førte ofte nesten til sammenbrudd. En morgen var det spesielt ille. Close holdt på med en operasjon på en kongolesisk soldat. Det var et meget komplisert lårbensbrudd, hvor ben og muskler var stygt skamfært. Hans unge assistent var leder for en bitter gruppe kongolesere, og han hadde oppfordret de andre assistentene til å streike. Atmosfæren var så spent at noe måtte gjøres. Close stoppet et øyeblikk, vendte seg mot pasienten og sa: «Jeg tenkte på Dem imorges». Mannen var på vakt overfor Close. Men Close fortsatte: «Med virkelig smerte og med en tung følelse av skyld innså jeg igjen ganske enkelt at det

er arroganse og overlegenhet som har skapt bitterhet i menn som dem. Jeg er lei for det». Det ble en lang pause. Men så sa kongoleseren: «De har rett. Jeg har aldri hørt en hvit mann innrømme at han hadde feil». Det skjedde en dramatisk forandring av atmosfæren på operasjonssalen. Bruddet ble hurtig bragt i stilling, benet ble gipset og pasienten kjørt tilbake til avdelingen.

Etterat formiddagens arbeid var gjort, ba Close assistenten om et stykke gas for å tørke noe gips av skoene. Men den kongolesiske assistenten insisterte på å gjøre det for ham og la seg på kne foran ham. Le-

gen svarte med resolutt å sette seg på gulvet, og de kom på like fot. Fra det øyeblikk arbeidet de sammen.

Dag etter dag kjempet Close for å besvare de hvites overlegenhet og kongolesernes bitterhet. Det viktigste for ham var: Hva er det som foregår i det andre mennesket? Når han ikke kjente svaret, begynte han å spørre: Hva er det som foregår i den pasienten? Hvorfor er den mannen så bitter? Hva tror du egentlig mannen på operasjonsbordet føler om det som ble sagt om kongoleserne mens han lå med lokalbedøvelse? Svært ofte måtte svaret bli: Det har jeg aldri tenkt på.

Det var en hvit søster der som i årevis hadde dominert det hele. En gang under en operasjon, da hennes oppgave var å holde en sårhake, begynte hun å kommandere folk til høyre og venstre. Close stoppet opp et sekund, og med et blink i øyet sa han: «Hør her!

Det ville være sundt for Dem, både fysisk og psykisk, om De ikke gjorde noe som helst annet enn akkurat å holde den sårhaken». De kongolesiske assistentene eksploderte nesten av latter. Men nonnen som er et ærlig og reallt menneske, svarte: «Jeg vet De har rett». En dag noe senere sa overlegen til henne om Close: «Den mannen holder oss i ørene». Nonnens svar kom tilbake som et skudd: «Vi trenger det. Hvis vi kristne ikke holder hverandre i ørene, vil kommunistene ta over fullstendig».

Forts. neste nr.